

Józef Wiesław Rosłon

"Unsere grossen Wörter : Das Alte Testament zu Themen dieser Jahre",
Norbert Lohfink,
Freiburg-Basel-Wien 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/4, 214-215

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rodzajach niezwyklej powieści, o niezwyklej „mężach Bożych” w po-gaństwie jak Apoloniusz z Tiany, legendach osnutych wokół ich narodzin, życia i śmierci, porównuje formę tych opowiadań z relacjami cudownymi w Starym i w Nowym Testamencie, znajduje analogie w sposobie opowiadania, środowisku (kult bóstw, przejaw religijnych nadziei i tęsknot za nieśmiertelnością) i celu (wypowiedzenie w ludzkim języku przeżycia rzeczywistości Bożej na tym świecie, nadanie niezwyklego charakteru czczonej osobistości).

Nasuwa się wniosek o małej oryginalności cudów biblijnych. Między cudami Starego i Nowego Testamentu jest różnica istotna. Pierwsze ukazują wkraczanie świata Bożego w ludzką codzienną rzeczywistość, ukazują Jego potęgę i wywołują wiarę w Niego. Natomiast drugie mają o wiele trudniejsze zadanie: uzasadnić roszczenia do tego, że człowiek Jezus Chrystus był Synem Bożym i to w środowisku ściśle monoteistycznym, żydowskim. Jak mogło dojść do powstania tego rodzaju świadectwa, dowiadujemy się z trzeciego rozdziału podającego współczesne zasady krytycznej hermeneutyki i egzegezy: problem synoptyczny, historię redakcji i metodę historyczno-krytyczną. W następnym rozdziale podano przykładowo egzegezę współczesną wybranych opisów cudów: uleczenie ucha sługi arcykapłańskiego, uzdrowienie chromego w Kafarnaum, uwolnienie opętanego w Gerazie i uzdrowienie niewidomego od urodzenia. W każdym wypadku autor stara się wydobyć istotną myśl zbawczego orędzia ewangelicznego, stosując po katolicku pojęcie odmitologizowania tekstu przy pomocy krytycznych metod egzegetycznych. W ostatnim rozdziale dochodzi się do wniosku, że cuda stanowiły nie istotną treść objawienia (posłannictwa zbawczego), lecz środek łatwiejszego przekazania go, nie samą budowę, lecz rusztowanie przy wznoszeniu budowy. Autor rozważa je w odniesieniu do języka Biblii, do prawa naturalnego, w ich funkcji kerygmaticznej i charakterze znaków, w odniesieniu do kwestii historyczności i historycznego uwarunkowania Objawienia. Ostateczny wniosek: dzisiaj do wyrażenia rzeczywistości Bożej musimy szukać innych środków, lecz wartość wypowiedzi o cudach pozostaje, gdy się je interpretuje pod kątem widzenia ich roli i zadania, jakie miały wypełnić wobec wiary.

o. Józef Wiesław Rosłon OFMConv., Warszawa

Norbert LOHFINK, *Unsere grossen Wörter. Das Alte Testament zu Themen dieser Jahre*, Freiburg-Basel-Wien 1977, Verlag Herder, s. 254.

Autor, znany biblista i ekspert soborowy, wykładowca w Papieskim Instytucie Biblijnym (1966—1970), w San Francisco, Berkeley i Toronto, obecnie profesor egzegezy Starego Testamentu w Sankt Georgen we Frankfurcie nad Menem, redaktor czasopisma „Biblica” (Rzym), usprawiedliwia tytuł niniejszej książki — *Nasze wielkie słowa* — osobistym przeżyciem zmian, jakich doznało wiele terminów niemieckich w czasie jego bytności poza krajem. Treść wielu słów wzbogaciła się w ostatnim dziesięciu lat. Te wyrazy, zdawać by się mogło, powszechnie znane i używane, stawiają przede wszystkim przed młodszym pokoleniem problemy, na które odpowiedzi można i trzeba szukać, analizując je w świetle autentycznych myśli biblijnych, bo wzięte zostały z Pisma świętego.

Książka stanowi owoc wielu wykładów N. Lohfinka, po części już publikowanych w zbiorach *Das Siegeslied am Schilfmeer* (1964) i *Bibelauslegung im Wandel* (1967), ale powtórzone zostały w nieco innym, nowym ujęciu. „Wielkimi słowami” jest piętnaście słów-tematów, stanowiących hasła żywo oddziałujące na współczesne życie religijne, a jednocześnie będące kardynalnymi pojęciami w teologii biblijnej. Rozważane tu są w nurcie odpowiednich tradycji i dokumentów, z których się wywodzą (deuteronomicznej, kapłańskiej, jahwistycznej) i w świetle Nowego Testamentu, zgodnie

z założeniem dobitnie podkreślanym przez Lohfinka w hermeneutyce biblijnej, że Stary i Nowy Testament przy egzegezie należy brać łącznie jako jedną całość.

Oto te słowa-hasła: *Jedność — Pluralizm — Panowanie — Podział władzy — Dzieje zbawcze — Uwolnienie — Lud Boży — Bóg — Projekcje chorego — Wzrost — Przyszłość — Czas wolny — Przemoc — Miłość — Charyzmat*. Przy każdym z tych zagadnień autor ukazuje, jak z problemem radził sobie i jak go pojmował człowiek w społeczności wybranych, w Izraelu, następnie jaką postawę proponowało w danej kwestii chrześcijaństwo i wreszcie, co my współcześnie z tego możemy wziąć dla rozwiązywania własnych trudności, podchodząc do słowa Bożego egzystencjalnie, gdy wsiłuchujemy się w nie, jako wprost do nas skierowane, ale jednocześnie troszczymy się o właściwe jego zrozumienie, uzbrojeni we wszystkie instrumenty współczesnej krytyki biblijnej, naukowego narzędzia odczytywania myśli starożytnego autora natchnionego.

Na końcu podana została literatura w oparciu o wykłady opublikowane już na te tematy przez N. Lohfinka. Książka przedstawia problematykę również i dla nas aktualną i godną przemyślenia.

o. Józef Wiesław Roston OFMConv., Warszawa

Ralf SCHWARZER (red.), *Beraterlexikon. Ein praktisches Nachschlagewerk für Erziehung und Unterricht*, München 1977, Kösel-Verlag, s. 252.

Opracowanie poradnika dla wychowawców wydaje się przedsięwzięciem szczególnie trudnym. Podkreśla we wstępie redaktor omawianego poradnika Ralf Schwarzer. Trudność leży przede wszystkim w tym, że poradnik dotyczy dziedziny mało opracowanej od strony naukowej. Nauka o poradnictwie jest dyscypliną dopiero rodzącą się. Można w niej dostrzec dwie tendencje, a mianowicie bardziej pedagogiczno-szkolną oraz bardziej socjalno-pedagogiczną. Praca o charakterze encyklopedycznym powinna łączyć te dwie koncepcje. Ważnym jest także przy omawianiu haseł, aby nie faworyzować jakiegos określonego kierunku pedagogiczno-psychologicznego.

Omawiana publikacja podaje przede wszystkim rzeczową informację i propozycję rozwiązań czy też pomocy w poszczególnych wypadkach. W 71 hasłach podane zostały informacje odnośnie do pytań na temat diagnozy, poradnictwa, terapii w szkole i innych placówkach wychowawczych. Poradnik ten przeznaczony jest dla przygotowujących się i już pracujących w poradnictwie pedagogiczno-psychologicznym. Warto tu podkreślić, że w RFN przewidziano na lata 1975—1985 potrójnie liczbę psychologów. Liczba natomiast nauczycieli pracujących w poradnictwie ma wzrosnąć sześciokrotnie.

Zgodnie ze swym charakterem encyklopedycznym nasz poradnik omawia poszczególne hasła w porządku alfabetycznym. Każde hasło zawiera najpierw określenie pojęcia, a następnie informacje, które mają pomóc w poradnictwie. Dla pogłębienia wiadomości podano po każdym hasle liczną literaturę.

Trudno w krótkim omówieniu podać charakterystykę pracy, której lista autorów obejmuje 35 nazwisk. Wszyscy autorzy są pracownikami naukowymi na wyższych uczelniach i kompetentnymi fachowcami w poruszanej tematyce. Dla ilustracji omówimy dwa hasła, a mianowicie agresję i terapię opartą o grę, zabawę.

Agresja została określona jako rodzaj zachowania, który może innym wyrządzić szkodę (osobom lub rzeczom), osłabić i wprowadzić lęk. W tym właśnie leży biologiczne lub psychologiczne znaczenie agresji. Wyróżnia się dwie grupy agresji, a mianowicie agresywność wywołaną złością, gniewem oraz agresywność instrumentalną.

Pierwsza forma postępowania agresywnego jest zwykle bezpośrednią reakcją na prowokację (np. groźby). Wyraża się w takich stanach jak znie-